תורה אור

שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז דאמר* רבי יוחנן משום רבי שמעון בן *יוחי כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר אמר ר' יצחק בן זעירא ואיתימא שמעון נזירא מאי קרא °וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים ככומר של ענבים מה כומר של ענבים כיון שמניח אדם אצבעו עליו מיד דובב אף תלמידי חכמים כיון שאומרים דבר שמועה מפיהם בעוה"ז שפתותיהם דובבות בקבר: אחד בן ט' שנים וכו': ורמינהו *בן *עשרים שנה שלא הביא שתי שערות יביאו ראיה שהוא בן עשרים והוא הסריס לא חולץ ולא מייבם בת עשרים שנה שלא הביאה שתי שערות יביאו ראיה שהיא בת עשרים והיא האילונית לא חולצת ולא מתייבמת הא אתמר עלה א"ר שמואל בר יצחק אמר רב והוא שנולדו לו סימני סרים אמר רבא דיקא נמי דקתני והוא הסריס שמע מינה וכי לא נולדו לו סימני סרים עד כמה תני דבי רבי חייא עד רוב שנותיו כי אתו לקמיה *דרבא אי כחוש אמר להו זילו אבריוהו ואי בריא אמר להו זילו אכחשוהו דהני סימנין זמנין *דנתרי מחמת כחישותא וזמנין דנתרי מחמת בריותא:

הדרן עלך האשה רבה

נושאין על האנוסה ועל המפותה האונס והמפתה על הנשואה חייב נושא *אדם אנוסת אביו ומפותת אביו אנוסת בנו ומפותת בנו רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפותת אביו: **גמ'** תנינא להא דת"ר אנס אשה מותר לישא בתה נשא אשה אסור לישא בתה ורמינהו *הנטען מן האשה אסור באמה ובבתה ובאחותה מדרבנן וכל היכא דאיכא איסורא מדרבנן תני נושאין לכתחלה כי תנן מתניתין לאחר מיתה מנא הני מילי דת"ר בכולן נאמר שכיבה וכאן נאמר קיחה לומר לך דרך ליקוחין אסרה תורה א"ל רב פפא לאביי אלא מעתה גבי אחותו דכתיב °איש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו הכי נמי דרך קיחה הוא דאסור דרך שכיבה שרי א"ל ליקוחין כתיבי בתורה סתם הראוי לקיחה קיחה הראוי לשכיבה שכיבה רבא אמר אנס אשה מותר לישא בתה מהכא *כתיב °ערות בת בנך או בת בתך לא תגלה הא בת בנה דידה ובת בתה דידה גלי וכתיב ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה לא תקח הא כיצד כאן באונסין כאן בנשואין איפוך אנא עריות שאר כתיב בהו בנשואין איכא שאר באונסין ליכא שאר: רבי יהודה אוסר באנוסת אביו וכו': אמר רב גידל אמר רב מאי *טעמא דרבי יהודה דכתיב °לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו כנף שראה אביו לא יגלה וממאי דבאנוסה כתיב (א) דכתיב מעילויה דקרא °ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף ורבנן אי הוה סמיך ליה כדקאמרת השתא דלא סמיך ליה מיבעי ליה לכדרב ענן דאמר רב ענן אמר שמואל בשומרת יבם של אביו הכתוב מדבר ומאי כנף אביו כנף הראוי לאביו לא יגלה ותיפוק ליה משום דודתו לעבור עליה בשני לאוין ותיפוק ליה משום יבמה לשוק לעבור עליה בשלשה לאוין ואיבעית אימא לאחר מיתה

אח

שיאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה. שיהו שפתי נעות בקבר כאילו אכי חי: **דובבות**. נעות לשון *דבר שמרתיח ומבלבן: **כומר**. כלי שמניחין בו ענבים על שמתחממין ויינו טוב ללאת כמו מכמר בישרא דתמיד נשחט (פסחים נח.): **דובב**. היין רוחש ונע ויולא למעלה דובב פריט"ה: **לא חולץ ולא מייבם**. דלאו בר אוקומי שם לאחיו הוא אלמא כגדול חשיב ולא אמרינן קטן הוא וימתינו לו: **והוא שנולדו כו'**. הא דקתני דחשבינן ליה כגדול כגון שנולדו לו סימני סרים דמוכחא מילתא דהאי דלא מייתי משום דסרים הוא אבל כל כמה דלא חזינן ביה סימני סרים תלינן ביה קטנות וחיישינן דלמא אתו: **עד כמה**. כידון כקטן: **כי אתו לקמיה דרבא**. בן כ' שלא הביא למבדק אי משום קטנות אי משום סריסות: **אבריוהו**. האכילוהו והשקוהו עד שיהא בריא ושמן:

הדרן עלך האשה רבה

נושאין על האנוסה. לאחר שאנס ופתה את האשה מותר לישא בתה ואחותה ואמה: **ר' יהודה אוסר כו'**. בגמרא מפרש טעמא: **גמ' הנטען**. הנחשד ויצא עליו קול: **מדרבנן**. משום גזירה שמא לאחר שישא את בתה יזקק עם הראשונה והוא אונס ומפתה על הנשואה: **תני נושאין לכתחלה**. בתמיה: **לאחר מיתה**. שמתה האנוסה והמפותה דתו ליכא למגזר מידי: **בכולן נאמר שכיבה**. בכל עריות בפרשה קדושים תהיו בכלתו ודודתו בזכור ובבהמה: **וכאן**. באשה ואמה ובקרובות האסורות לו מחמת אשתו: **נאמרה קיחה**. איש *כי יקח את אשה ואת אמה (ויקרא כ) ואשה אל אחותה לא תקח (שם יח): **דרך ליקוחין**. שהיתה ראשונה לקוחתו חייב על השניה כשבא עליה דבשניה ליכא למימר ליקוחין דהא לא תפסי בה קידושין: **הראוי לשכיבה**. היכא דליכא למימר ליקוחין ממש: **ואיפוך אנא**. בת בנך דממעט לבת בנה בנשואתו משתעי ואידך קרא דאסר לבת בנה ולעיל דלאו מיניה באנוסה מוקמינן ליה: **לאחר מיתה**. שמת אביו דליכא לאו דיבמה לשוק ואוקמא קרא עליה בלאו דכנף הראוי לאביו ובלאו דדודתו:

אח

נושאין על האנוסה. איידי דתנא בהאשה רבה (לעיל נה.) דאין שכיבת אחותה אוסרתה תנא נמי בהאי פירקא דאם אנס אשה מותר לישא קרובותיה:

וכל היכא דאיכא איסורא דרבנן תני נושאין לכתחלה. ה"ה דה"מ למיפרך מברייתא דקתני דמותר אלא דניחא ליה למיפרך ממתניתין:

הראוי לקיחה קיחה. מדלא כתיב בלשון שכיבה משמע לדרשה דדרך ליקוחין הוא דאתא לכך בא למעט אונסין אבל כי יקח את אחותו התם ליכא למיטעי סד"ל קיחה אלא שכיבה דכ"ע ידעי דאין קדושין תופסין באחותו:

ואיפוך אנא. דאונסין יש לאסור יותר כיון דעבד איסורא ועבר על ומלאה הארץ זמה (ויקרא יט) אבל בנישואין דלא עבד איסורא אין לאסור בקרובותיה:

עריות שאר כתיב בהו. וא"ת כיון דאיסור אשה ובתה מערות אשה ובתה לא תגלה נפקא אימא שלא אסר הכתוב אלא היכא דגלי ערות שתיהן אבל נכנסה לחופה ולא נבעלה מותר לגלות ערות האחרת ואר"י °דסברא היא כיון דכתב שאר בקרא ועל ידי הנישואין באה השארות:

איבעית אימא לאחר מיתה. וכנף אביו הוא היינו כנף שראוי לאביו בחייו:

אח

מסורת הש"ס

ס"א דבב

[סנהדרין צ: איתא הוצרך כל מי שנאמרה הלכה בשמו בעולם הזה כו' וע"ע שם ובבכורות לא:]

שיר ז

ב"ב קנה: לעיל פ. נדה מז:

[ב"ב שם ובנדה שם איתא רב חייא]

[פ' סוטיב תוס' ב"ב קנה: ד"ה הכי גרים ר"ח כו']

לעיל ד. ברכות כא:

ויקרא כ

לעיל ט. [תוספתא פ"ד]

שם יח

לעיל כב:

לעיל ד. [מט.]

דברים כב

דברים כג

הגהות הב"ח

(א) גמ' וממאי דבאנוסה כתיב מעילויה דקרא דכתיב ונתן:

עין משפט
נר מצוה

פ א ב מיי' פ"ב מהל' אישות הל' יא סמג עשין נו טוש"ע אה"ע סי' קנה סעי' יב וסימן קעב סעיף ו:

פא ג מיי' שם טוש"ע שם סימן קנה סעי' יג:

סנהדרין צ: ע"ש בכורות לא:

א ד מיי' פ"ב מהל' איסורי ביאה הל"א סמג לאוין קב וקד [טוש"ע אה"ע סי' טו סעי' יג]:

ב ה מיי' שם הל' י:

ג ו מיי' שם הל' יב [טוש"ע שם סימן טו סעיף כ]:

ד ז ח מיי' שם הל' יא [טוש"ע שם]:

* * *

תוס' חד מקמאי

נושאין על האנוסה הא דתנן גיורת שנתגיירו בניה עמה לא חולצין ולא מייבמין פי' אסורים ליבם מדרבנן משום דמחלפי באשת אחיו מן האם ודוקא בשהן אחים מן האב (ולא)ומן האם אבל אחוה מן האב ולא מן האם שריא ואחים מן האב ומן האם נמי דאסיר ה"מ (בנים ראשה) [דווקא בנשים] דאנסוב לבתר דאתגייר אבל בנשים דאנסיב כשהוא עובד כוכבים לכ"ע שרי אפי' באחים מן האם והיכא דראשון הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה והשני הורתו ולידתו בקדושה חייבים כרת משום אשת אח. תניא עובד כוכבים שהיתה הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה יש לו שאר האם ואין לו שאר האב כיצד נשא אחותו מן האם יוציא מן האב יקיים אחות אב מן האם יוציא מן האב יקיים. אח מן האם יוציא מן האב רמ"א יוציא וחכ"א יקיים שהית רמ"א כל ערוה שהיא משום שאר האם יוציא מן האב יקיים ומותר באשת אחיו ובאשת אחי אביו. ושאר כל העריות מותרות לו לאתויי אשת אביו נשא אשה ובתה כנס [אחת] ומוציא [אחת] ולכתחלה לא יכנוס:

* * *

גליון הש"ס

תוס' ד"ה עריות וכו' ואר"י דסברא היא וכו'. ע' לעיל ד' כ ע"ב תד"ה כתו:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones